

tavasti toisi opiskeluun eloa ja mielekkyyttä, puhumattakaan siitä, miten monipuolisemman kirjoitustaidon opettaminen jo yliopistossa auttaisi monia myös yliopiston ulkopuolisessa työelämässä. Tai siitä kuinka paljon säästettäisiin pelkästään painatuskuiluissa, kun tutkimuksia opittaisiin tiivistämään niin että luettavuus paranisi tieteellisen arvon silti kärsimättä.

Eero Ojanen

YLIOPISTO AVIOLIITTO-TERAPIAAN?

Psykoanalyysissa miehen ja naisen ominaispiirteinä pidetään fallisuutta ja kokemusta sisätilasta (kohtu). Anatomiset eroavuudet heijastuvat jatkuvasti psyykkisessä tapahtumisessa ja jokapäiväisessä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Aggressiivisuutta sekä pyrkimystä valtaan ja hallintaan pidetään fallisina ominaisuuksina. Hoivaavat, sisäänsä sulkevat ja elämää ylläpitävät piirteet liitetaan sisätilaan.

Vaikkei hyväksyisikään psykoanalyttista "anatomia on kohtalo" -teesiä, fallos ja sisätila on hyvä käsitepari ajateltavaksi. Muiden psykoanalyttisten käsitteiden tavoin näitäkin käsitteitä voi käyttää — ja käytetäänkin — varsin väljästi.

Yleisnerojen aika on tieteessä ohitse. Kuuluakseen nykypäivänä tieteen terävimpään kärkeen täytyy erikoistua hyvin kapealle erikoisalalle; täytyy tietää "yhä enemmän yhä vähemmästä". Totuutta tavoitellaan uusinta teknologiaa hyödyntävien kontrolloitujen kokeiden avulla. Aikamme ihanteiden mukaan totuuden fragmentit täytyisi tavoittaa vielä varsin nopeasti.

Tieteelliseen keskusteluun kuuluvassa argumentoinnissa on väistämättä ag-

gressiiviset puolensa. Tiedemiestä tai "intellektuellia" pidetään helposti *besserwisserinä* jolla on käytössä huomattava arsenaali vaikeasti avautuvia käsitejärjestelmiä, ja joka ottaa asiakseen oikoa toisten epätieteellisiä uskomuksia.

Ei tarvita kovin vilkasta psykoanalyttista mielikuvitusta, jotta nykypäivän tiede terävine kärkineen ja aggressiivisine argumentointeineen toisi mieleen fallisuuden. Humeren giljotiinin ja metaforisen käsittelytavan rajoitukset unohtaan aikamme tiedettä voisi luonnehtia pakonomaisuuden sävyttämäksi fallisuudeksi. Samassa hengenvedossa voi ryhtyä kaipailemaan menneiden aikojen tiedehanteita.

Entisaikojen tiedemies meritoitui vuosikausia kestäneen lukemisen, ajattelun ja tiedeyhteisössä käytyjen keskustelujen myötä. Laaja-alaisen sivistyksen ja elämäkokemuksen pohjalta siksi suuria kokonaisuuksia kattavia tutkielmia. Nykyään kokonaisuutensa uskaltavat julkaisemaan lähinnä seniileinä pidetyt, eläkkeelle jääneet professorit.

Kun tiedemies määrittelee tavoitteekseen pyrkimyksen "kohottaa yleistä tietoisuutta tärkeinä pitämistään asioista ja tarjota tapoja puheenalaistaa... prosesseja" (Risto Heiskala) tai "auttaa yksityistä ihmistä yhdistämään oman elämänsä vaikeudet yleisiin asioihin, jotta he voisivat ottaa niihin kantaa ja toimia rationaalisesti" (Pekka Sulkunen), tieteen anatomia on lähempänä sisätilaa kuin fallost. Tiedemiehen tehtävä muistuttaa näin nähtynä vanhemman tehtävää, joka on tehdä ympäröivää todellisuutta ymmärrettävämmäksi lapselle. Erona on kuitenkin se, että tutkija jäsentää todellisuutta olennaisesti myös itseään varten. Tällaisessa tiedekäsityksessä painopiste on tiedemiehen sisätilassa (aivoissa) tapahtuvissa ajatteluprosesseissa ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Vähemmän on myös esillä eräs tieteen olennainen piirre: tiedemiesten keskinäinen ajatusten kehittäminen ja henkistä pääomaa tuottava yhteinen pohdiskelu. Psykoanalyysin kielellä tätä sanottaisiin yhteiseksi assosioinniksi.

Jos ei halua ryhtyä falliseen vastakainasetteluun ja määritellä nykyajan tiedettä falliseksi, sisätilan kieltäväksi Ikarokseksi, joutuu ajattelemaan ristiriitaa: kuinka yliopisto voi kouluttaa sekä hyviä tutkijoita että hyviä opettajia, ja osallistua vielä yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Psykoanalyysin mukaan fallisuuden ja sisätila-kokemuksen sävyttämien kumppanien yhdessäolon mahdollistaa genitaalinen asenne. Genitaalisuus on komplementaarisuutta, jossa huomioidaan toisen erityislaatuinen suhtautumistapa. Näin molempien osapuolten mieltymykset tulevat huomioonotetuiksi.

Sivistysyliopiston ihanteiden ja tehokkaan tutkijakoulutuksen välisen ristiriidan ratkaisemisessakin voidaan hyödyntää arkikokemusta. Kysykäämme siis itseltämme: kuinka ratkaisemisen avoimet ongelmatilanteet?

Vesa Talvitie